

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 1416/16

לפני: כבוד השופט נ' הנדל
כבוד השופט נ' סולברג
כבוד השופט א' שהם

העותרת: פלונית

נ ג ד

המשיבים: 1. בית הדין הרבני הגדול לערעורים בירושלים
2. נשיא בית הדין הרבני לערעורים בירושלים
3. פלוני

עתירה למתן צו על תנאי

בשם העותרת: עו"ד אברהם אינדורסקי

בשם המשיב 3: עו"ד אהרן בניסטי

פסק-דין

השופט נ' הנדל:

1. עניינה של העתירה שלפנינו הוא מתן צו על תנאי וצו קבוע לביטול שני פסקי דין שניתנו על ידי בית הדין הגדול בירושלים. האחד עניינו חיוב העותרת בגט תוך הפסד תוספת כתובה, והשני עניינו העברת התיק להרכב שונה בבית הדין האזורי פתח תקוה לשם המשך ההליכים וביצוע פסק הדין של בית הדין הגדול.

העותרת והמשיב נשואים זה לזה משנת 1992 ולהם ארבעה ילדים. החל משנת 2010 נמצאים הצדדים בהליך גירושין בפני בית הדין האזורי פתח תקוה. בהחלטה שניתנה על ידי בית הדין בתאריך 19.9.2014 (כב' הדיינים י' גליק, א"ד רונזטל, ב' לסרי) דחה בית הדין את בקשת האישה לשלום בית והמליץ לצדדים על גירושין. באשר

לכתובה קבע בית הדין כך: "אם לא יגיעו להסכמה באשר לכתובה, האשה רשאית להגיש תביעתה וביה"ד, בהסכמת הצדדים, ידון בה לאחר הגירושין". על החלטת בית הדין האזורי הגישו הצדדים ערעור לבית הדין הגדול בירושלים. בהחלטת בית הדין הגדול בירושלים מיום 27.07.2015 נפסק כי האישה חייבת לקבל גט, וכן שהאישה הפסידה את תוספת כתובתה. על החלטה זו הגישה העותרת לבית הדין הגדול בקשה לעיון חוזר בטענה שלא היה עליו להכריע בנושא תוספת כתובתה טרם דיון בבית הדין האזורי בנושא. במקביל לכך, הגיש הבעל לערכאה זו בקשה להעברת התיק להרכב אחר בבית הדין האזורי, בשל סירובו של ההרכב לקיים את פסק הדין של בית הדין הגדול. ביום 03.01.2016 נתן בית הדין הגדול החלטה הדוחה את בקשת האישה, וכן הוראה להעברת התיק להרכב אחר בבית הדין האזורי בפתח תקוה להמשך הליכים בהתאם לפסק הדין. מושא עתירה זו הן שתי ההחלטות של בית הדין הגדול.

טענת העותרת היא כי בהחלטת בית הדין הגדול בעניין הפסד הכתובה, חרג בית הדין מסמכותו כערכאת ערעור ושלל את זכות העותרת להשמיע טענותיה בנוגע לכתובה וכן את זכות הערעור.

2. דין העתירה להידחות הן בשל עילות הסף והן לגופה של עתירה. בנוגע לעילות הסף, טענתה של העותרת לחוסר סמכות לא רק שלא נטענה בשלב מוקדם של הדיון והועלתה רק לאחר מתן פסק הדין, אלא שטענה הפוכה אף שימשה אותה עצמה כדי לדחות את הדיון בפני בית הדין האזורי. בתגובה בכתב לבקשת המשיב לקביעת דיון בתביעת הרכוש בפני בית הדין האזורי, התנגד בא כוח העותרת לבקשה בנימוק שאין לקיים דיון על הרכוש טרם ניתנה החלטת בית הדין הגדול בעניין הכתובה. על דברים אלה חזר בא כוח העותרת בעל-פה אף בדיון שהתקיים בפני בית הדין האזורי. אף בדיון שהתקיים בפני בית הדין הגדול, לא השמיע בא כוח העותרת טענה בדבר חוסר סמכותו של בית הדין לדון בכתובה, וטען לגופו של עניין שיש למרשתו זכות בגביית הכתובה. הטענה לחוסר סמכות הושמעה על ידי העותרת רק לאחר פסק הדין של בית הדין גדול. די בכך כדי לדחות את העתירה (בג"ץ 566/81 עמרני נ' בית הדין הרבני הגדול, לז (2) 1 (1982); בג"ץ 3213/07 פלוני נ' בית הדין הרבני הגדול (2008)).

עם זאת, גם לגופם של דברים נראה שדין העתירה להידחות. בית הדין הגדול נימק את פסק דינו, וקבע שביטול תוספת הכתובה היא תוצאה הלכתית ישירה מכך שהצדדים מורדים זה בזה. הדיון בפני בית הדין הגדול נתבקש על ידי שני הצדדים לאור ערעור על החלטת בית הדין האזורי, משכך קנה לו בית הדין הגדול את הסמכות

לדון בעניינם של הצדדים כערכאת ערעור. בשיבתו של בית הדין הגדול כערכאת ערעור, אין לשלול סמכותו לדון בנושאים הנוגעים לעניין הגט שלא הוכרעו בערכאה הנמוכה (במקרים אחדים בית הדין הגדול דן אף בנושאים שלא עלו במסגרת הערעור, ראה: אליאב שוחטמן, סדרי הדין בבית הדין הרבני ג, 1443 (2011)). על האפשרות של ערכאת הערעור לחרוג ממסגרת הערעור שהתוו הצדדים, ראה: ע"א 7368/06 דירות יוקרה בע"מ נ' ראש עיריית יבנה, פס' 17-18 (27.6.2011)). ההחלטה של בית הדין הגדול לדון בכתובת האישה נעשתה משיקולים הלכתיים-משפטיים, לפי שיקול דעתו של בית הדין, ואין מקום כי בית משפט זה יתערב בהחלטה זו.

3. לגבי טענת העותרים כי נשללה מהם הזכות לערעור. ההליך בפני בית הדין הגדול הינו הליך ערעור. טענות הצדדים נשמעו בפני בית הדין האזורי, ועל החלטת בית הדין לדחות את הדיון בכתובה לאחר סידור הגט, הוגש ערעור לבית הדין הגדול אשר במסגרתו התקבלה ההחלטה נשוא עתירה זו. במסגרת דיונו של בית הדין הגדול בהליך כולו, הוא הגיע לכלל מסקנה כי האישה אינה זכאית לתוספת כתובה. מסקנה זו התקבלה, לאחר שמיעת הצדדים, כחלק מהליך הערעור על החלטת בית הדין האזורי לדון בכתובה לאחר סידור הגט. מסקנת בית הדין הגדול היא שאין לדון בתוספת הכתובה לאחר סידור הגט משום שזו אינה מוקנית לעותרת. משכך, קשה לקבל את טענת העותרים כי לא ניתנה להם זכות הערעור.

4. העותרת השמיעה גם טענת חוסר סמכות לגבי החלטת בית הדין הגדול על החזרת התיק להרכב אחר בבית הדין האזורי להמשך הטיפול בתיק ויישום החלטת בית הדין הגדול. תקנה קנג לתקנות הדיון בבתי-הדין הרבניים בישראל, התשנ"ג קובעת לגבי סמכות ערכאת הערעור: "בית-הדין רשאי לדחות את הערעור או לקבלו. רשאי הוא לשנות את פסק-הדין, לבטלו, להוציא פסק אחר במקומו, להחזיר את העניין לבית-הדין שדן או לאותו בית-דין בהרכב אחר או לבית-דין אזורי אחר, לשם דיון מחדש או לשם בירור נוסף או לשם קבלת ראיות או להשלמת נימוקי פסק-הדין" (השווה לתקנה 462 לחוק סדר הדין האזרחי, תשמ"ד-1984 ולסעיף 213 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982). סעיף זה מאפשר לבית הדין הגדול בשבתו כערכאת ערעור, במקרים בהם הוא חושש שהערכאה הדיונית לא תיאות לקבל את פסק דינו, להעביר את הטיפול בתיק לערכאה אחרת באותו בית הדין (ראה על כך: שוחטמן, שם, עמ' 1336). ראה גם תקנה כ(2) לתקנות בתי הדין והפרשנות המרחיבה בפסק דין של בית הדין הגדול 1-64-9665 פלוני נ' אלמונית (11.05.04)). לאור זאת, נראה שגם החלטה זו אינה חורגת מסמכותו של בית הדין הגדול ודין העתירה להידחות.

5. לסיום, מושכלות יסוד הן שבית משפט זה אינו מהווה ערכאת ערעור על בית הדין הגדול ועילות ההתערבות בהחלטותיו הן מצומצמות ואינן קיימות במקרה זה.

העתירה נדחית. העותרים ישאו בהוצאות המשפט של משיב 3 בסך 4,000 ש"ח.

ניתן היום, כ"א באייר התשע"ו (29.5.2016).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט